

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՕՐԵՆՔԸ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ

ԿՍՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 2004 թվականի նոյեմբերի 9-ի ՀՕ-124-Ն աշխատանքային օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք) 124-րդ հոդվածից հետո լրացնել նոր հոդված.

«Հոդված 124.1. Աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունքը

1. Աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունք ունեն՝

1) պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողների և պարտադիր զինվորական ծառայություն անցնող զինծառայողների ընտանիքների անդամները.

2) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցները և նրանց ընտանիքների անդամները.

3) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողները և նրանց ընտանիքների անդամները.

4) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված զինծառայողների ընտանիքների անդամները:»:

Հոդված 2. Օրենսգրքի 164-րդ հոդվածի՝

1. 3-րդ մասի 1-ին կետից հետո լրացնել նոր կետ.

«1.1) պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողների և պարտադիր զինվորական

ծառայություն անցնող զինծառայողների, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցների, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած կամ զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված զինծառայողների ընտանիքների անդամներին.»:

2. 4-րդ մասի 2-րդ կետի հետո լրացնել նոր կետ.

«3) պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողների և պարտադիր զինվորական ծառայություն անցնող զինծառայողների, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցների, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած կամ զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված զինծառայողների ընտանիքների անդամները.»:

Հոդված 3. Օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի 1-ին մասի 5-րդ կետից հետո լրացնել նոր կետ.

«6) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված, կամ հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողների ընտանիքների անդամներին՝ տարեկան մինչև 14 օր տևողությամբ.»:

Հոդված 4. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՕՐԵՆՔԸ

«ԶԲԱՂՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ

ԼՐԱՅՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. «Զբաղվածության մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2013 թվականի դեկտեմբերի 11-ի ՀՕ-152-Ն օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 20-րդ հոդվածի 2-րդ մասում «անձի» բառից հետո լրացնել «, ինչպես նաև պարտադիր ժամկետային զինվորական ծառայությունից վերադառնալուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում լիազորված մարմնում հաշվառված և համապատասխան մասնագիտություն ունեցող անձի» բառերը:

Հոդված 2. Օրենքի 21-րդ հոդվածի 3-րդ մասից հետո լրացնել նոր մասեր.

«3.1. Պարտադիր ժամկետային զինվորական ծառայությունից վերադառնալուց կամ երկարամյա զինվորական ծառայության կենսաթոշակի իրավունք ձեռք բերելու հիմքով զինվորական ծառայությունից արձակվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում լիազորված մարմնում հաշվառված և համապատասխան մասնագիտություն ունեցող գործազուրկը, սույն հոդվածի 2-րդ մասով նախատեսված իրավունքներից բացի, ունի աշխատանքի տեղավորման իրավունք՝ սույն օրենքի 20-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերով սահմանված քվոտայի ապահովման շրջանակներում:

3.2. Պայմանագրային զինվորական ծառայության մեջ գտնվելու ժամանակահատվածում զինծառայողի ծառայության վայրի փոփոխությամբ պայմանավորված՝ ընտանիքի բնակության վայրը փոխելու դեպքում զինծառայողի աշխատող ամուսինը ծառայության նոր վայրում ունի նախկին աշխատանքի բնույթին (մասնագիտացմանը) համապատասխան աշխատանքի տեղավորման իրավունք՝ սույն օրենքի 20-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերով սահմանված քվոտայի ապահովման շրջանակներում:»:

Հոդված 3. Օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի 14-րդ կետում «(մահացած)» բառից հետո լրացնել «, դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված, ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած» բառերը:

Հոդված 4. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՕՐԵՆՔԸ

«ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶԻՆԾԱՌԱՅՈՂԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ»

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՅՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. «Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետության 2017 թվականի նոյեմբերի 15-ի ՀՕ-195-Ն օրենքի 67-րդ հոդվածի 1-ին մասից հետո լրացնել նոր մաս.

«2. Պայմանագրային զինվորական ծառայության մեջ գտնվելու ժամանակահատվածում զինծառայողի ծառայության վայրի փոփոխությամբ պայմանավորված՝ ընտանիքի բնակության վայրը փոխելու դեպքում զինծառայողի ընտանիքների անդամները, ովքեր ուսումնառություն են անցնում հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած ցանկում ընդգրկված Հայաստանի Հանրապետությունում հավատարմագրված ուսումնական հաստատություններում, զինվորական ծառայության նոր վայրում գործող ուսումնական հաստատություններում ունեն ընդհանուր մրցույթից դուրս, առանձին մրցույթով ընդունելության իրավունք:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ
ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», ««ԶԲԱՂՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ
««ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶԻՆԾԱՌԱՅՈՂԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ

1. Ընթացիկ իրավիճակը և իրավական ակտի ընդունման անհրաժեշտությունը.

Մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմում ուսումնասիրվել են ԱՊՀ անդամ մի շարք պետությունների (այդ թվում՝ Ռուսաստանի, Բելառուսի, Մոլդովայի, Թուրքմենստանի) զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների համար արտոնություններ և սոցիալական երաշխիքներ սահմանող իրավական ակտերը: Նկատի ունենալով, որ տվյալ երկրներում որոշակիորեն ներդրված են սոցիալական բնույթի արդյունավետ մեխանիզմներ՝ ուսումնասիրությամբ առանձնացվել են այնտեղ զինծառայողներին և նրանց ընտանիքների անդամներին վերապահված ոչ ֆինանսական և այլ արտոնությունները: Դրանք համեմատական-իրավական վերլուծության են ենթարկվել ՀՀ ներկայում գործող օրենսդրության իրավակարգավորումների հետ, և արդյունքում Մարդու իրավունքների պաշտպանի կողմից մշակվել են զինծառայողներին ու նրանց ընտանիքների անդամներին ոչ ֆինանսական արտոնություններ տրամադրելու առաջարկներ:

Ուսումնասիրության և ներկայացված առաջարկների գլխավոր խնդիրներից են՝

ա) ստեղծել օրենսդրական հիմքեր, որպեսզի հասարակության բոլոր անդամները ՀՀ օրենքների և այլ իրավական ակտերի հիման վրա իրենց գործունեության շրջանակներում ներգրավված լինեն, նպաստեն կամ օժանդակեն Հայաստանի Հանրապետության ռազմական անվտանգության ապահովման համակարգի խնդիրների լուծմանը.

բ) սահմանել հասարակական բոլոր ոլորտներում զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների համար ոչ ֆինանսական բնույթի արտոնություններ, որոնք իրենց համակցության մեջ կբարձրացնեն Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում

զինվորական ծառայություն անցնող կամ անցած զինծառայողների, հատկապես սպայական կազմի զինծառայողների կարգավիճակը և զինվորական ծառայության հեղինակությունը

զ) մշակել իրավական ակտեր կամ գործող իրավական ակտերում կատարել փոփոխություններ և լրացումներ, որոնք կսահմանեն ՀՀ զինված ուժերում և այլ զորքերում զինվորական ծառայություն անցած կամ անցնող սպայական կազմի, ինչպես նաև Հայրենիքի պաշտպանության ժամանակ հաշմանդամություն ձեռք բերած, մահացած կամ զոհված զինծառայողների ընտանիքների անդամների առաջնահերթության իրավունքը՝ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների կողմից սահմանված բոլոր ընթացակարգերում:

Ուսումնասիրության արդյունքում առաջարկվում է զինծառայողներին և նրանց ընտանիքներին անդամներին տրամադրել հետևյալ ոչ ֆինանսական արտոնությունները.

Աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունք

ՌԴ աշխատանքային օրենսգրքի 179-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործատու ընկերությունում աշխատողների թվաքանակի և հաստիքների կրճատման դեպքերում աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունքը տրվում է առավել աշխատունակ կամ բարձր որակավորում ունեցող անձանց: Աշխատունակության և որակավորման չափորոշիչների հավասարության դեպքում, ի թիվս այլ անձանց, աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունքը վերապահված է նաև Հայրենիքի պաշտպանության ժամանակ հաշմանդամություն ձեռք բերած անձանց:

Նմանատիպ մոտեցում է ամրագրվել նաև Մոլդովայի աշխատանքային օրենսգրքում: Մասնավորապես, տվյալ օրենսգրքի 183-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատունակության և որակավորման չափորոշիչների հավասարության դեպքում, ի թիվս այլ անձանց, աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունքը վերապահված է պատերազմի հետևանքով սահմանափակ կարողություններ ունեցող անձանց և *զոհված (մահացած), անհայտ կորած զինծառայողների ընտանիքների անդամներին*:

«Զինծառայողների կարգավիճակի մասին» ՌԴ օրենքի 23-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչված զինծառայողների մեկ երեխա ունեցող ամուսինները (կանայք) աշխատողների թվաքանակի և հաստիքների կրճատման դեպքերում ունեն աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունք:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 113-րդ հոդվածի 1-ին մասի 2-րդ կետի համաձայն՝ գործատուն իրավունք ունի աշխատողի հետ լուծելու անորոշ ժամկետով կնքված աշխատանքային պայմանագիրը, ինչպես նաև որոշակի ժամկետով կնքված աշխատանքային պայմանագիրը նախքան դրա գործողության ժամկետի լրանալը արտադրության ծավալների և (կամ) տնտեսական և (կամ) տեխնոլոգիական և (կամ) աշխատանքի կազմակերպման պայմանների փոփոխման և (կամ) արտադրական անհրաժեշտությամբ պայմանավորված՝ աշխատողների քանակի և (կամ) հաստիքների կրճատման դեպքում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքով աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունք նախատեսված չէ:

Առաջարկվում է աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունք վերապահել պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողների և պարտադիր զինծառայություն անցնող զինծառայողների ընտանիքների անդամներին (զինվորական ծառայության ժամկետում), Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցների, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողներին և նրանց ընտանիքների անդամներին, ինչպես նաև պաշտպանության ժամանակ կամ զինվորական պարտականությունների կատարման ընթացքում զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված զինծառայողների ընտանիքների անդամներին:

Չվճարվող արձակուրդի տրամադրման պարտադիր կարգ

ՌԴ աշխատանքային օրենսգրքի 128-րդ հոդվածի համաձայն՝ գործատուն պարտավոր է գրավոր դիմումի հիման վրա տրամադրել չվճարվող արձակուրդ՝

1) Հայրենական Մեծ պատերազմի մասնակիցներին՝ տարեկան մինչև 35 օր տևողությամբ

2) զինվորական պարտականությունների կատարման ժամանակակ զոհված

(մահացած) զինձառայողների ծնողներին և ամուսնուն՝ տարեկան մինչև 14 օր տևողությամբ:

Տաջիկստանի աշխատանքային օրենսգրքի 116-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատողի դիմումի հիման վրա պարտադիր կարգով տարեկան մինչև 14 օր տևողությամբ չվճարվող արձակուրդ է տրամադրվում՝

1) Հայրենական Մեծ պատերազմի մասնակիցներին և նրանց հավասարեցված անձանց.

2) Հայրենիքի պաշտպանության ժամանակ զոհված (մահացած), հաշմանդամություն ձեռք բերած զինձառայողների ծնողներին և ամուսիններին:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատողի պահանջով չվճարվող արձակուրդի պարտադիր տրամադրման առանձին կատեգորիաների անձանց ցանկում նախատեսված չեն Հայաստանի պաշտպանության ժամանակ զոհված (մահացած), հաշմանդամություն ձեռք բերած զինձառայողների ընտանիքների անդամները: Այնուամենայնիվ՝ նշված հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ Կոլեկտիվ կամ աշխատանքային պայմանագրերով կամ կողմերի համաձայնությամբ նախատեսված դեպքերում աշխատողին կարող է տրամադրվել չվճարվող արձակուրդ՝ մեկ տարվա ընթացքում ոչ ավելի, քան 60 օր տևողությամբ: Քաղաքացիական, օրենքով սահմանված այլ պետական (հատուկ) ծառայությունների և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ծառայողներին կարող է մեկ տարվա ընթացքում տրամադրվել չվճարվող արձակուրդ ոչ ավելի, քան երեսուն օր:

Սակայն նշված իրավանորմի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ աշխատանքային պայմանագրերով սահմանված դեպքերում կամ կողմերի համաձայնությամբ աշխատողին *կարող է* տրամադրվել չվճարվող արձակուրդ: Նույն կերպ՝ հայեցողական և կողմերի համաձայնությամբ չվճարվող արձակուրդ տրամադրվում է նաև քաղաքացիական, օրենքով սահմանված այլ պետական (հատուկ) ծառայությունների և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ծառայողներին: **Մինչդեռ՝ վերը նշված երկրներում չվճարվող արձակուրդ պարտադիր կարգով՝ գրավոր դիմումի հիման վրա տրամադրվում է նաև Հայրենիքի պաշտպանության ժամանակ զոհված (մահացած), հաշմանդամություն ձեռք բերած զինձառայողների ծնողներին և ամուսիններին:**

Առաջարկվում է ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 176-րդ հոդվածի 1-ին մասում, ի թիվս պարտադիր կարգով չվճարվող արձակուրդ ստացող այլ անձանց, ներառել նաև

պաշտպանության ժամանակ գոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված, հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողների ընտանիքների անդամներին:

Ամենամյա արձակուրդի ժամանակի ընտրության արտոնություն

Բելառուսի աշխատանքային օրենսգրքի 168-րդ հոդվածը նվիրված է արձակուրդների տրամադրման առաջնահերթությանը: Համաձայն այդ հոդվածի՝ արձակուրդների տրամադրման հերթականությունը որոշվում է գործատուի կողմից հաստատված գրաֆիկով: Միաժամանակ սահմանված է, որ գործատուն պարտավոր է արձակուրդների տրամադրման գրաֆիկը կազմելիս հաշվի առնել նշված հոդվածում թվարկված առանձին կատեգորիայի անձանց ցանկությունը: Այդ անձինք են՝ Հայրենական Մեծ պատերազմի, այլ երկրներում մարտական գործողությունների մասնակիցները, ինչպես նաև զինծառայողների կանայք (ամուսինները), որոնց ցանկության դեպքում արձակուրդ է տրվում իրենց զինծառայող ամուսինների արձակուրդի ժամանակահատվածում:

Թուրքմենստանի աշխատանքային օրենսգրքի 87-րդ հոդվածի համաձայն՝ ամենամյա հիմնական արձակուրդը աշխատողի ցանկությամբ պարտադիր տրամադրվում է պարտադիր զինվորական ծառայության զորակոչված զինծառայողի կնոջը, ով ունի մեկ երեխա:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 164-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ ամենամյա արձակուրդի տրամադրման հերթականության կարգը սահմանվում է կոլեկտիվ պայմանագրով, իսկ նման պայմանագրի բացակայության դեպքում՝ կողմերի համաձայնությամբ: Նույն հոդվածի 3-րդ մասի համաձայն՝ *մինչև անընդմեջ աշխատանքի վեց ամիսը լրանալը* աշխատողի խնդրանքով ամենամյա արձակուրդ տրամադրվում է կանանց հղիության ու ծննդաբերության արձակուրդից առաջ կամ հետո կամ կոլեկտիվ պայմանագրով նախատեսված այլ դեպքերում:

ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի 164-րդ հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ *անընդմեջ աշխատանքի վեց ամիսը լրանալուց հետո* ամենամյա արձակուրդի ժամանակի ընտրության իրավունք ունեն՝ *մինչև տասնութ տարեկան աշխատողները, ինչպես նաև հղի կանայք և մինչև 14 տարեկան երեխա խնամող աշխատողը:*

Առաջարկվում է սահմանել մինչև անընդմեջ աշխատանքի վեց ամիսը լրանալը և դրա լրանալուց հետո ամենամյա արձակուրդի ժամանակի ընտրության առաջնահերթության իրավունք, ինչպես նաև մինչև անընդմեջ աշխատանքի վեց ամիսը լրանալը արձակուրդի իրավունք՝ պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողների և պարտադիր զինծառայություն անցնող զինծառայողների ընտանիքների անդամների (զինվորական ծառայության ժամկետում), Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցների ընտանիքների անդամների, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողների և նրանց ընտանիքների անդամների, ինչպես նաև պաշտպանության ժամանակ կամ զինվորական պարտականությունների կատարման ընթացքում զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված զինծառայողների ընտանիքների անդամների համար:

Առաջին աշխատատեղի իրավունք

Բելառուսի աշխատանքային օրենսգրքի 281-րդ և 342-րդ հոդվածների համաձայն՝ Բելառուսի զինված ուժերից և այլ զորքերից սահմանված կարգով արձակված պարտադիր ժամկետային զինծառայողների համար պետությունը երաշխավորվում է առաջին աշխատատեղի իրավունք: Նույն հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ առաջին աշխատատեղ է համարվում այն աշխատատեղը, որը տրամադրվում է պետական ուսումնական հաստատությունների շրջանավարտներին, հոգեֆիզիոլոգիական զարգացման առանձնահատկություններ ունեցող անձանց, ինչպես նաև զինված ուժերից և այլ զորքերից սահմանված կարգով արձակված պարտադիր ժամկետային զինծառայողներին, ովքեր մինչև զորակոչվելը աշխատանքային հարաբերությունների մեջ չեն գտնվել:

2006 թվականի դեկտեմբերի 19-ի «Առաջին աշխատատեղի տրամադրման կարգը և պայմանները հաստատելու մասին» Բելառուսի Հանրապետության նախարարների խորհրդի որոշմամբ կարգավորվում են առաջին աշխատատեղի իրավունքի տրամադրման կարգն ու պայմանները:

Առաջին աշխատատեղի իրավունքի իմաստը կայանում է նրանում, որ պետությունը իրականացնում է մասնավոր կազմակերպություններում և պետական մարմիններում առկա

թափուր աշխատատեղերի կամ նախատեսվող՝ նոր աշխատատեղերի հաշվառում: Հաշվառումից հետո կատարում է աշխատատեղի «ամրագրում» և հետագայում ըստ մասնագիտությունների բաշխում է կատարում՝ ապահովելով առաջին աշխատատեղի իրավունք ունեցող անձանց աշխատանքը: «Աշխատատեղի ամրագրումը» ենթադրում է պետական մարմինների կամ մասնավոր կազմակերպությունների կողմից որոշակի քանակով պարտադիր զինվորական ծառայությունից նոր զորացրված անձանց աշխատանքով ապահովելու պարտականություն:

Առաջարկվում է պատասխանատու գերատեսչությունների մասնակցությամբ մշակել մեխանիզմ, որով յուրաքանչյուր պետական մարմին թափուր աշխատատեղերի առկայության կամ նոր աշխատատեղերի ստեղծման դեպքում այդ աշխատատեղերից մի մասը կառանձնացնի և կնախատեսի համապատասխան մասնագիտություն ունեցող և պարտադիր ժամկետային զինվորական ծառայությունից սահմանված կարգով արձակված, ինչպես նաև երկարամյա զինվորական ծառայության կենսաթոշակի իրավունք ձեռք բերելու հիմքով զինվորական ծառայությունից արձակված անձանց համար:

Առաջարկվում է նաև նախատեսել կարգավորում, որով պայմանագրային զինվորական ծառայության մեջ գտնվելու ժամանակահատվածում զինծառայողի ծառայության վայրի փոփոխությամբ պայմանավորված՝ ընտանիքի բնակության վայրը փոխելու դեպքում զինծառայողի աշխատող ամուսինը ծառայության նոր վայրում կապահովվի (կտեղափոխվի) նախկին աշխատանքի բնույթին (մասնագիտացմանը) համապատասխան աշխատանքով:

Անհրաժեշտ է քննարկել նմանատիպ «աշխատատեղի ամրագրման» մեխանիզմ նաև բոլոր մասնավոր կազմակերպությունների համար մշակելու հնարավորության հարցը: Բացի այդ, իրավասու պետական մարմինները և ուսումնական հաստատությունները պետք է մինչև զորացրված զինվորական ծառայողի աշխատանքի ընդունվելը՝ անհրաժեշտության դեպքում ապահովեն նրա վերապատրաստման գործընթացը:

Նշված մեխանիզմի ներդրումը կնպաստի պարտադիր զինվորական ծառայությունից նոր արձակված երիտասարդների զբաղվածության ապահովմանը, նոր ընտանիք ստեղծելուն և այլն: Բացի դրանից, նոր զորացրված երիտասարդին աշխատանքով ապահովելը

կնվազեցնի նրա՝ Հայաստանի Հանրապետությունից հեռանալու կամ արտագաղթելու հավանականությունը:

Զբաղվածության պետական ծրագրերում ընդգրկվելու առաջնահերթության իրավունք

«Զինծառայողների կարգավիճակի մասին» ՌԴ օրենքի 23-րդ հոդվածի 5-րդ մասի համաձայն՝ զինծառայողների ամուսիններն իրավունք ունեն գբաղվածության պետական ծրագրերում ընդգրկվելու առաջնահերթության իրավունք:

«Զբաղվածության մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատաշուկայում գործազուրկի անմրցունակության որոշարկման չափանիշ է անձի հաշմանդամություն ունենալու հանգամանքը, անձի տարիքը, անձի արտագնա աշխատանքի մեկնելու ռիսկը, անձի ժամկետային պարտադիր զինվորական ծառայությունից վերադառնալուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում, լիազորված մարմնում հաշվառվելու հանգամանքը և այլն: Նշված հոդվածով սահմանված հիմքերով և ՀՀ կառավարության 2014 թվականի ապրիլի 17-ի ««Զբաղվածության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի կիրարկումն ապահովող մի շարք իրավական ակտեր հաստատելու մասին» N 534-Ն որոշմամբ սահմանված անմրցունակության որոշարկման կարգով աշխատաշուկայում գործազուրկին անմրցունակ ճանաչելու դեպքում անձը ձեռք է բերում «Զբաղվածության մասին» ՀՀ օրենքի 23-րդ հոդվածով սահմանված լրացուցիչ իրավունքներ:

Այդ հոդվածի համաձայն՝ աշխատաշուկայում անմրցունակ ճանաչված գործազուրկը ձեռք է բերում հետևյալ լրացուցիչ իրավունքները՝

- 1) լիազորված մարմնի կողմից գբաղվածության պետական ծրագրերում ընդգրկվելու առաջնահերթության իրավունք.
- 2) փոքր ձեռնարկատիրական գործունեության աջակցության իրավունք
- 3) լիազորված մարմնի հետ համագործակցող ոչ պետական կազմակերպության կողմից մատուցվող ծառայություններից օգտվելու համար աջակցության իրավունք.
- 4) սեզոնային գբաղվածության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսությանն աջակցության իրավունք:

Նշված հոդվածով սահմանված են նաև դրամական կամ ֆինանսական արտոնություններ:

2020 թվականի հունիսի 2-ին ընդունվել է ««Զբաղվածության մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՕ-286-Ն օրենքը, ինչից հետո «Զբաղվածության մասին» ՀՀ օրենքի 22-րդ հոդվածի 1-ին մասի 14-րդ և 15-րդ կետերով նախատեսվեց, որ աշխատաշուկայում գործազուրկի անմրցունակության որոշարկման չափանիշներն են նաև Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների կամ մարտական հերթապահության կամ հատուկ առաջադրանք կատարելու ժամանակ զոհված (մահացած) զինծառայողի ընտանիքի անդամ (ամուսին, երեխա, հայր, մայր, քույր, եղբայր, տատ, պապ) հանդիսանալու հանգամանքը, ինչպես նաև երկարամյա ծառայության զինվորական կենսաթոշակ ստացող անձ հանդիսանալու հանգամանքը:

Առաջարկվում է նախատեսել, որ աշխատաշուկայում գործազուրկի անմրցունակության որոշարկման չափանիշ է նաև դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված, ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողի ընտանիքի անդամ հանդիսանալու հանգամանքը:

Ուսումնական հաստատությունը փոխելու իրավունք

«Զինծառայողների կարգավիճակի մասին» ՌԴ օրենքի 19-րդ հոդվածի 6-րդ մասի համաձայն՝ զինվորական ծառայության վայրի փոփոխությամբ պայմանավորված բնակության վայրը փոխելու դեպքում զինծառայողի ամուսինը և ընտանիքի անդամները, ովքեր մինչև նոր բնակավայր տեղափոխվելը ուսումնառություն են անցնում պետական ուսումնական հաստատություններում իրավունք ունեն զինվորական ծառայության նոր վայրում գործող ուսումնական հաստատություններում ընդունելության իրավունք:

Առաջարկվում է նշված նորմը տարածել նաև պայմանագրային զինվորական ծառայության մեջ գտնվելու ժամանակահատվածում զինծառայողի ծառայության վայրի փոփոխությամբ պայմանավորված ընտանիքի բնակության վայրը փոխելու դեպքում զինծառայողի ամուսնու (կնոջ) կամ ընտանիքի անդամի վրա, ով մինչև բնակության նոր վայր տեղափոխվելը սովորել է հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած ցանկում ընդգրկված Հայաստանի Հանրապետությունում հավատարմագրված ուսումնական հաստատություններում:

Հասկանալի է, որ նշված ուսումնասիրության արդյունքներն ու խնդրի կարգավորման համար առաջարկված կոնկրետ լուծումները տեղ են գտել նաև Մարդու իրավունքների պաշտպանի 2017, 2018 և 2019 թվականների տարեկան հաղորդումներում:

Անհրաժեշտ է նաև ընդգծել, որ սույն առաջարկությունների իրական շահառուներ կարող են լինել տարբեր կատեգորիայի զինծառայողներ և (կամ) նրանց ընտանիքների անդամներ, այդ թվում՝ ա) ժամկետային պարտադիր և պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցած կամ անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողները և նրանց ընտանիքների անդամները, բ) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցները, գ) Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողները, նրանց և զոհված (մահացած) զինծառայողների ընտանիքների անդամները, դ) Հայաստանի Հանրապետության կամ պաշտպանության ոլորտում պետական լիազոր մարմնի հետ ռազմական փոխօգնության պայմանագրերի հիման վրա այլ երկրների պաշտպանության մարտական գործողություններին մասնակցած կամ մասնակցող անձինք կամ նրանց ընտանիքների անդամները և այլն:

Զինված ուժերի և այլ զորքերի զինծառայողների, ինչպես նաև նրանց ընտանիքների անդամների համար ոչ ֆինանսական բնույթի արտոնություններ նախատեսելը կունենա սոցիալական կարևոր նշանակություն և ռազմավարական տեսանկյունից խթանող բնույթ: **Դա չի պահանջի ֆինանսական զգալի միջոցների ավելացում: Ավելին՝** ներկայացված առաջարկների կենսագործումը և դրանց արդյունավետ ապահովումը կարող է հանրության մոտ էապես մեծացնել զինվորական ծառայության հանդեպ համակրանքն ու հետաքրքրությունը, ինչպես նաև բարձրացնել ծառայություն անցնող կամ անցած զինծառայողների կարգավիճակը:

Դրանից բացի, ոչ ֆինանսական բնույթի արտոնությունների ներդրման արդյունքում բանակում ծառայությունը կդառնա ավելի գրավիչ նաև հենց ծառայության մեջ գտնվողների և նրանց ընտանիքների համար:

2. Առաջարկվող կարգավորման նպատակը և բնույթը.

Նախագծերով նախատեսվում է աշխատողների թվաքանակի կրճատման դեպքում աշխատանքի պահպանման նախապատվության իրավունք վերապահել պայմանագրային

զինվորական ծառայություն անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողների և պարտադիր զինծառայություն անցնող զինծառայողների ընտանիքների անդամներին (զինվորական ծառայության ժամկետում), Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցներին և նրանց ընտանիքների անդամներին, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողներին և նրանց ընտանիքների անդամներին, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված զինծառայողների ընտանիքների անդամներին:

Նախագծերով նախատեսվում է մինչև անընդմեջ աշխատանքի վեց ամիսը լրանալը աշխատողի խնդրանքով ամենամյա արձակուրդ ստանալու հնարավորություն ընձեռել պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողների և պարտադիր զինծառայություն անցնող զինծառայողների ընտանիքների անդամներին (զինվորական ծառայության ժամկետում), Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցների ընտանիքների անդամներին, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողների ընտանիքների անդամներին, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված զինծառայողների ընտանիքների անդամներին:

Նախագծերով նախատեսվում է ամենամյա արձակուրդի ժամանակի ընտրության իրավունք վերապահել պայմանագրային զինվորական ծառայություն անցնող շարքային, ենթասպայական, սպայական կազմի զինծառայողների և պարտադիր զինծառայություն

անցնող զինծառայողների ընտանիքների անդամներին (զինվորական ծառայության ժամկետում), Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության մարտական գործողությունների մասնակիցների ընտանիքների անդամներին, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողների ընտանիքների անդամներին, Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված զինծառայողների ընտանիքների անդամներին:

Նախագծերով սահմանվում է, որ աշխատողի պահանջով չվճարվող արձակուրդ կարող է տրամադրվել Հայաստանի Հանրապետության պաշտպանության ժամանակ կամ Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերում ծառայողական պարտականությունները կատարելիս կամ ծառայության ընթացքում զոհված (մահացած), դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված կամ հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողների ընտանիքների անդամներին՝ տարեկան մինչև 14 օր տևողությամբ:

Նախագծերով նախատեսվում է աշխատատեղերի պարտադիր ապահովման նորմատիվ (այսուհետ՝ քվոտա) սահմանել նաև պարտադիր ժամկետային զինվորական ծառայությունից վերադառնալուց կամ երկարամյա զինվորական ծառայության կենսաթոշակի իրավունք ձեռք բերելու հիմքով զինվորական ծառայությունից արձակվելուց հետո՝ վեց ամսվա ընթացքում լիազորված մարմնում հաշվառված և համապատասխան մասնագիտություն ունեցող անձանց համար:

Առաջարկվում է նաև նախատեսել կարգավորում, որով պայմանագրային զինվորական ծառայության մեջ գտնվելու ժամանակահատվածում զինծառայողի ծառայության վայրի փոփոխությամբ պայմանավորված՝ ընտանիքի բնակության վայրը փոխելու դեպքում զինծառայողի աշխատող ամուսինը ծառայության նոր վայրում կապահովվի (կտեղափոխվի) նախկին աշխատանքի բնույթին (մասնագիտացմանը) համապատասխան աշխատանքով:

Նախագծերով սահմանվում է, որ աշխատաշուկայում գործազուրկի անմրցունակության որոշարկման չափանիշ է հանդիսանում նաև դատական կարգով անհայտ բացակայող կամ մահացած ճանաչված, ծառայության ընթացքում հաշմանդամություն ձեռք բերած զինծառայողների ընտանիքների անդամ հանդիսանալը:

Նախագծերով սահմանվում է, որ պայմանագրային զինվորական ծառայության մեջ գտնվելու ժամանակահատվածում զինծառայողի ծառայության վայրի փոփոխությամբ պայմանավորված՝ ընտանիքի բնակության վայրը փոխելու դեպքում զինծառայողի ընտանիքների անդամները, ովքեր ուսումնառություն են անցնում հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած ցանկում ընդգրկված Հայաստանի Հանրապետությունում հավատարմագրված ուսումնական հաստատություններում, զինվորական ծառայության նոր վայրում գործող ուսումնական հաստատություններում ունեն ընդհանուր մրցույթից դուրս, առանձին մրցույթով ընդունելության իրավունք:

3. Նախագծերի մշակման գործընթացում ներգրավված ինստիտուտները և անձինք.

Նախագծերը մշակվել են ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմի կողմից:

4. Ակնկալվող արդյունքը.

Նախագծերի ընդունմամբ զինծառայողների և նրանց ընտանիքների համար կսահմանվեն ոչ ֆինանսական բնույթի արտոնություններ՝ դրանով իսկ հանրության մոտ էապես մեծացնելով զինվորական ծառայության հանդեպ համակրանքն ու հետաքրքրությունը, ինչպես նաև բարձրացնելով ծառայություն անցնող կամ անցած զինծառայողների կարգավիճակը:

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ
ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», ««ԶԲԱՂՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ
««ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶԻՆԾԱՌԱՅՈՂԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ԱՅԼ
ՆՈՐՄԱՏԻՎ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» և ««Զբաղվածության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների ընդունման կապակցությամբ այլ նորմատիվ իրավական ակտեր ընդունել անհրաժեշտ չէ:

««Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի ընդունման կապակցությամբ անհրաժեշտ է նաև լրացում կատարել ՀՀ կառավարության 2011 թվականի օգոստոսի 25-ի թիվ 1240-Ն որոշման մեջ:

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ
ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ», ««ԶԲԱՂՎԱԾՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ԵՎ
««ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԶԻՆԾԱՌԱՅՈՂԻ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ»
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՄ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄՆԻ ԲՅՈՒՋԵՈՒՄ
ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԵՎ ԾԱԽՍԵՐԻ ԱՎԵԼԱՑՄԱՆ ԿԱՄ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին», ««Զբաղվածության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» և ««Զինվորական ծառայության և զինծառայողի կարգավիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում լրացում կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքների ընդունման կապակցությամբ պետական կամ տեղական ինքնակառավարման մարմնի բյուջեում եկամուտների և ծախսերի ավելացում կամ նվազեցում չի նախատեսվում: